

הרב משה ליב הכהן הלברשטט

חנוכה

השגחה פרטית מדה כנגד מדה

מלכות יון והחשמונאים

"וְחִשְׁףָהּ" זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל (בראשית רבה ב, ד).

"חֲדַקְלִי" זו יון שהיתה קלה וחדה בגזירותיה, שהיתה אומרת לישראל כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל (בראשית רבה טז, ד).

"בהרת" זו יון שהיתה מבהרת בגזרותיה על ישראל ואומרת להן כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל (ויקרא רבה טו, ט).

אלו הימים שאירעו בהם צרות לאבותינו וראוי להתענות בהם... בשמונה בטבת נכתבה התורה יונית בימי תלמי המלך והיה חושך בעולם שלשה ימים (שו"ע או"ח תקפ, א-ב. מהכל-בו סג).

בתלתא בתשרי בטילת אדכרתא מן שטריא תרגום:
בשלשה בתשרי בטלה האזכרה מן השטרות, מפני שגזרה מלכות יון הרשעה שמד על ישראל, ואמרו להם כפרו במלכות שמים, ואמרו אין לנו חלק באלהי ישראל, ולא היו מזכירין שם שמים בפיהם. וכשתקפה יד בית חשמונאי התקינו שיהו כותבין שם שמים בשטרות. וכך היו כותבין: בשנת כך וכך ליוחנן כהן גדול דהוא כהן לאל עליון. וכששמעו חכמים בדבר אמרו, וכי מזכירין שם שמים בשטרות, למחר זה פורע את חובו וקורע את שטרו ונמצא שם שמים מוטל באשפה, ובטלום. ואותו היום עשאוהו יום טוב (מגילת תענית, פרק ז תשרי).

"מַלְכָּה וְשָׂרִיָּה בְּגוֹיִם אֵין תּוֹרָה" אם יאמר לך אדם יש חכמה בגוים תאמן הדא הוא דכתיב (עובדיה א, ח): "והאבדתי חכמים מאדום ותבונה מהר עשו" יש תורה בגוים אל תאמן דכתיב "מַלְכָּה וְשָׂרִיָּה בְּגוֹיִם אֵין תּוֹרָה" (איכה רבה ב, יג).

מלכות יון מתפשטת בעולם ופועלת בכח הזרוע להשליט את חכמתה ותרבותה על העולם כולו. מהי אותה חכמה? מהי אותה תרבות? "יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם" (בראשית ט, כז), דבריו של יפת יהיו באהלי שם ואימא גומר ומגוג, א"ר חייא בר אבא היינו טעמא דכתיב יפת אלהים ליפת יפיותו של יפת (הוא לשון יון, לשונו יפה משל כל בני יפת – רש"י) יהא באהלי שם (מגילה ט:). חכמת יון כוללת שפה יפה, מלים גבוהות, היא כוללת פילוסופיה מפותחת ממיטב המוח האנושי, תרבות יון מחצינה את יופיו של האדם, את גבורתו, את הצלחותיו, אבל מה אין בה? אין בה את הקדוש ברוך הוא! היונים נלחמים בכל כוחם לכפות על כל העולם את חכמתם ותרבותם הכוללת הכל חוץ מהדבר האמיתי והעיקרי, הקדוש ברוך הוא! הם נוחלים הצלחות מסחררות, גם כאשר הם פונים להלחם בעם ישראל ההצלחה מאירה להם פנים, הם מגייסים לשורותיהם עוד ועוד מתייוונים ששמחים להצטרף אל העולם הנאור, המתקדם והתרבותי... לא, הם אינם זונחים את "תורת ישראל", הם פשוט הופכים אותה לעוד חכמה הנלמדת באוניברסיטה, "חכמת ישראל"! היוונים שמחים לאמצה ובלבד שהיא תכלול הכל מלבד דבר אחד, את "אלוקי ישראל". ואז הגיע הרגע הגדול... הצבא היווני האדיר פוגש את החשמונאים, כיס התנגדות קטן של יהודים חדורי אמונה, אמונה בכך ש"תורה בגוים אל תאמין", שאין דבר כזה "תורת ישראל" בלי "אלוקי ישראל". הם מכריזים באומץ נדיר, בקול רם וצלול "מי לה' אלי"!!! כל מי שלא מוכן לוותר על "חלק באלוקי ישראל" מוזמן להצטרף ולהלחם בחירוף נפש נגד היוונים.

החשמונאים הולכים נגד הטבע, על פי דרך הטבע אין להם כל סיכוי לנצח או אפילו לשרוד מול הצבא היווני האדיר, הקדוש ברוך הוא משלם להם מיד ובמזומן, ב"מדה כנגד מדה", ונותן להם את הנצחון נגד הטבע באופן נסי, "גיבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים". הקדוש ברוך הוא היה יכול להציל את החשמונאים בהנהגה הרגילה בה הוא מנהיג את עולמו, בדרך הטבע, כגון על ידי מגיפה של נגיף קטלני מדבק בשורות הצבא היווני, אבל אז לא היה מתיישב ענין ההשגחה בלב בני האדם, כי זה היה נתלה במקרה ובמנהגו של עולם, ולכן שילם להם הקדוש ברוך הוא בנס הגדול לעיני כל העולם שעמד נרעש ונפעם מכך שכיס התנגדות קטן של החשמונאים הצליח להביס בדרך מלחמה את הצבא היווני האדיר.

ישנה שאלה מפורסמת על נוסח תפילת על הנסים, "גיבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים" מציינים את גודל הנס שזכו לו החשמונאים, אבל "וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך", וכי איזה נס יש כאן? האם יש איזה כלל שקובע שטמאים אמורים לנצח את הטהורים, שרשעים אמורים להביס את הצדיקים, שעוסקי תורתך אמורים להנתן ביד זדים???

ולפי דברינו אפשר לבאר שהמילים "גיבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים" אכן באים לציין את הנס, אבל ההמשך אינו מצוין את הנס, אלא בא להסביר מדוע קרה הנס, הסיבה ש"מסרת גיבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים", היא משום שהיו אלו "טמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך", הקדוש ברוך הוא נתן לחשמונאים את הנצחון ההירואי נגד הטבע ובאופן נסי משום שהם היו טהורים, צדיקים ועוסקי תורתך שמסרו נפשם נגד הטבע, וכל זאת כדי שיודע לעין כל, כי זה בהשגחה מהשם יתברך, ובכונה ממנו לשלם טוב לטובים.

ימי החנוכה וברית מילה

מהותם של ימים, מהותה של מצוה

עומדים אנו בימים נעלים מאוד, ימי חג החנוכה, וראיתי לנכון להביא בפניכם תיאור מתוך מאמרו של הרב יחיאל יעקב ויינברג ז"ל ראש בית המדרש לרבנים בברלין, בספרו "לפרקים", מאמר הימים ההם והזמן הזה, המבאר את מהות מלחמת היונים והמתיונים במכבים: מלחמת המכבים לא רק מלחמת שחרור הארץ מעבדות יוון היתה, לא רק הצלת העצמאות הפוליטית של העם והארץ היה זהר-כוכבה, בנקודת מרכז המלחמה עמדה התנגשות תרבותית גיגנטית [ענקית], נסיון לנער את עול הזרים משכם הרוח-העברי ולשמור אותו בטוהרו, בזוהרו.

הלא מוזר הדבר! מלכות יון לא היתה עריצה. היא לא הכבידה את שלטונה על הארצות והממלכות שכבשה. היא לא השפילה את קומתם הזקופה של העמים החיים בצלה. להפך, יחסה היה ליברלי מאוד וכמעט שלא היה על מה להתאונן. כך היה היחס אל יתר העמים. ובמה נפלינו איפוא, שיחס יוון אלינו נשתנה תכלית השינוי? מדוע התאחדו כל הכחות כדי לאבד את זכר ארצנו?

אלכסנדר מוקדון היה, רבותי, לא רק שר צבא גדול, לא רק המוח הפוליטי הכי-גדול בהסטוריה. הוא היה גם המסיונר הכי-גדול שבתולדות העולם. חיילותיו הרבים כחול הים נשאו אתם אל ארצות המזרח לא רק את דגל-יוון, שהתנוסס כסמל הפוליטי של עם מקדוניה. הם נשאו בחיקם את תורת יוון, אותה התרבות שקמה בחצי האי ההלני, לזרוע אותה בין העמים, לנטוע אותה בכרמי המזרח ולהטביע בה את-כל העולם.

תרבות-יוון גדולה היא. שפת היונים יפה היא ומלאה אפשרויות מדעיות, ובכל מקום שרגל יוון רק דרכה חגגה תרבות זו את חג נצחונה. ומה נפלא היה בעיני אלכסנדר לראות שיש ארץ אחת קטנה שדוחה את תרבותו בשתי-ידיים, ודחיה זו באה לא מתוך יראה מפני החדש, לא מתוך חשכה תרבותית כאשר אצל עמי המזרח הקדמונים, אלא מתוך הכרה, מתוך ההכרה שהתרבות העצמית גדולה מתרבות-יוון, ששפת הארץ עולה על שפת יוון.

ארץ קטנה זו היתה ארץ ישראל והדור היושב בקרבה – דור המכבים. כל הנסיונות של כיבוש תרבותי לא הצליחו, כל ההתאמצויות עלו בתוהו. ההמונים נשארו מובדלים מהתרבות החדשה כחומה בצורה, מבלי שתהיה אפשרות להורסה.

וכאן החלה המלחמה, החל הלחץ – גם הלחץ לא הועיל – ביחס לשדרות הרחבות של העם. הוא הועיל רק להחדיר את תרבות-יוון אל

החלונות הגבוהים של השרים ורבי המלוכה. אריסטוקרטיה יהודית זו לא היתה די אונים ואולי גם די רצון לשמור על שלה ונאחזה ברצינות ברעיון להסיר את תרבות ישראל מהמערכה ולהחליפה בתרבות-יוון וצורתה החיצונה – השפה היונית. בנו איפא גמנסיות יוניות, תרגילי הגימנסטיקה היוניים נעשו לדוגמא לחנוך הנוער העברי.

הופעה מענינת בכל הדבר הוא זה, שהמתיוונים לא בגדו בגלוי בעמם, לא דרשו להפסיק באופן רדיקלי את הקשר עם תורת-ישראל. להיפך, הם עשו את עצמם כשומרים את התורה האמיתית ורצו רק להגיב נגד הוספות אנשי ההלכה. צאו וראו כמה דומים מעשיהם למעשי המתבוללים שבמאה התשע-עשרה. המתיוונים-הצדוקים שהכחישו את האמונה בתחיית המתים, באשר קשה היה להביא את זה לידי הסכם עם ההשקפות הפילוסופיות של היונים, דוקא אלה עמדו בכל תוקף להגן על-מה שכתוב בתורה ורק על-מה שכתוב בה. כי הם היו מתבוללים, אנשים שבחיים הרוחניים-תרבותיים התרחקו מן היהדות כמטחוי-קשת. היהדות לא היתה בשבילם תרבות רוחנית, שבה כל מקור החיים, אלא נעשתה אצלם רק "דת" ונקודה שריכזה סביבה את רגשיהם הרומנטיים ואת חיבתם לעבר.

כאן הנקודה להבין את אחיזתם העקשנית של הצדוקים ב"קרנות הכתוב" את התנגדותם הקנאית לכל חידוש שנראה להם ככזה. כי התנגדותם היתה בעיקרה ובתוך-תוכה התנגדות להתפתחות החיים, שיכלולם ושיפורם על יסוד התורה, התנגדות לרצונם של רבני התורה, שרוח התורה והגיונה יהיו חופפים על-כל מקצועות חיי האדם מישראל. הם לא רצו להסיר את "דת" ישראל, לכאורה רצו לשמור עליה, אבל רצו להוציא את החיים מתחת כנפיה. לא בביטול הדת רצו אלא בביטולם של חיי-דת מלאים ושלמים. או, אם נדבר במשל: לא רצו לבטל את מצוות אכילת המצה, אבל רצו לבטל את ליל-הסדר, סמל חיי-הדת של ישראל בתפארתם ועוזם.

בספר התודעה מסביר הרב אליהו כי-טוב ז"ל את מהות גזירת היוונים לבטל מישראל את שלושת המצוות שבת, קידוש החודש וברית מילה, וכך הוא כותב: נכונים הם שליטי יוון להסכים לרוב גופי תורה, הללו שבדמיונם ניתנים לעירוני אל תוך הכלים היווניים. שלוש מצוות בלבד הם רוצים לבטל מישראל שאם ייבטלו אלה, לא ישארו כל המצוות האחרות אלא פולחן יווני נעור וריק שסופו להשתכח מן הלב: שבת, חודש ומילה.

השבת מזכירה לשומריה ולכל רואיהם, כי יש מנהיג לבירה ובדברו האין נעשה ליש, ובמאמרו היש הופך לאין – תנו כבוד לבוראכם והשתחוו לו כל הארץ! שבת זו תיעקר וישכח זכרונה; אנחנו אדוני הארץ וכל יושביה – רק לנו ישתחוו!

החודש מזכיר למקדשיו ולכל רואי אותם, כי כח אלוקים פועל בזמן. לא הכל קבוע וקיים בזמן, ולא הזמן שולט על החיים בו, אלא הכל תלוי בקידוש שמקדשים יראיו של הקב"ה כרצונו. קדשו בית דין החודש, מקודש הוא, ומקודשים המועדים והם נעשים מעיינות שופעים קדושה והתרוממות בגופים ובנפשות; לא קדשוהו בית דין – הכל חולי חולין, ואפילו יבואו כל מלכי מזרח ומערב לרומם נפש אחת משפלותה ולקדשה, אינם יכולים! חודש זה יעקר מישראל וישכח זכרונו; אנחנו קובעים זמנים ומועדים; שמחתם ותוגתם בידינו קבועים הם וקיימים; נבלה בהם כדי שלא יבלו אותנו!

ברית מילה מזכירה לכורתיה ולכל רואיהם, כי הגוף כנפש – שניהם יחד, ממחצב אחד חצובים, כשם שהנפש באדם יש לה אחיזה בעולם התחתון ובעל כרחה היא נשמעת לחוקיה ומושפעת ממנו, כך הגוף אחיזה יש לו בעולמות העליונים וחייב להיות נשמע לחוקיהם ומשפטיהם, שכל העולמות יחד – עולם אחד הם, עולמו של הבורא; וכל הנמצא בכולם, הכל עבדיו ועושים רצונו; - ברית זו תיעקר מישראל ולא תהא למזכרת עוון לחכמי יוון, האומרים: שני עולמות הם, הגוף שולט בעולמו ואין מעצור לו מפני תאוותיו; והנפש שולטת בעולמה ואין מעצור לה מפני העפלותיה למרומי שחק לשיר שם את שירה ולחלום חלומותיה – לא הגוף נכנע לנפש ולא הנפש נכנעת לגוף, גוף של חזיר ונפש של מלאך.

הרש"ר הירש ז"ל רבה הגדול של יהדות אשכנז, מסביר את משמעותה של ברית מילה בפירושו על התורה, "זאת בריתי אשר תשמרו" [בראשית יז, ה]. זה הוא קידוש הגוף, שיעבוד היצר המיני לצד המוסרי. היצר המיני נטוע בכל חי לשם קיום המין. ברם, לאדם ניתן החופש להפריד בין המעשה לבין תוצאותיו, לקיים את הנאתו בלא לקיים את תפקידו, ולהופכו לתכלית עצמה. לפיכך בכריתת הברית שומה על היהודי לכוון ולהטות את יצרו זה לקראת מטרה קדושה של קיום משפחה וקיום האומה, ואסור לו להטותו לשם מילוי תאוה פראית. אות המילה הוא עדות לשלטון המוסר על יצרי הגוף, ואף על היצר הבלתי מרוסן ביותר.

אשר על כן בעמדנו בימי החנוכה, וכאשר אנו מתבוננים במהותם של ימים נעלים אלו, ומעמיקים אנו בהבנת משמעותה של מצות ברית מילה, מבינים אנו שבעצם בתוך כל אחד ואחד מאיתנו נמשכת מלחמת המכבים ביונים ובמתיונים במלא עוזה, אולם בידנו הדבר, לנצח שוב את נצחון המכבים כימים ההם בזמן הזה, אילו רק נזכור לחיות חיי רוח יהודיים מלאים ושלמים, להשליט את שלטון המוסר על יצרי הגוף, שלטון הנפש על הגוף, גוף של אדם ונפש של מלאך או במילה אחת "יהודי".

האם מותר לברך על הדלקת נרות חנוכה במסיבה?

נר ראשון של חנוכה
כה כסלו ה'תשס"ח

נשאלתי בענין הדלקת נרות חנוכה במרכזי הרצאות לקרוב רחוקים בערבי הרצאות או במסיבות חנוכה אם מותר לברך על הדלקה זו.

וראיתי להביא את דעות הפוסקים בענין:

בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל מובא שענה לשואל אם מותר לברך על הדלקה מחוץ לביה"כ, שכל מקור הברכה הוא על יסוד שמברכין על מנהג כהלל בר"ח, ודי לנו במה שנוהגים ולא להוסיף עליה [שו"ת אז נדברו ח"ו סימן עה].

במנחת יצחק להגרי"י וייס זצ"ל ח"ו סימן סה אות ג כתב בתשובה לשאלה אם לברך על נ"ח בהתאסף הציבור והנוער בכיכר העיר בחנוכה משום פרסומי ניסא. הנה כמה דחקו רבותינו למצוא טעם על ברכה זו בביהכ"נ כמבואר בתשובת הריב"ש (סי' קי"א) ובתשו' חכם צבי (סי' פ"ח) ואיך יעלה על הדעת לחדש מעצמנו מה שלא שערו אבותינו, וביותר על עיקרם של אסיפות כאלו אין רוח חכמים נוחה הימנם ואיכמ"ל וגם כהדג"ק כתב טעמים לשבח דאין מקום לברכה זו שם.

בציץ אליעזר להגרא"י ולדינברג זצ"ל חט"ו סימן ל – ועל דבר שאלתו אם מותר לברך על הדלקת נרות חנוכה במסיבה הנני להשיבו כדלקמן ובקצרה.

ברור הדבר שאין לברך, ופוק חזי כמה דיות נשתפכו בקשר למנהג ההדלקה בבית הכנסת ואיך שאפשר לברך על כך, וכמה מגדולי דורות הקפידו באמת שלא לברך על ההדלקה בביהכ"נ [הגם שלמעשה כן מברכין כפסק הש"ע] יעויין וכו', על כן ברור ופשוט הדבר שאין בכחנו להוסיף עוד ולהנהיג להדליק ולברך על הדנ"ח במסיבות. ויש למנוע זאת, והמברך מברך ברכה לבטלה, והנמנע יקבל שכר על הפרישה.

בספר מקור חיים להגר"ד הלוי זצ"ל ח"ד פרק רכז סעיף לז נר חנוכה שמדליקים במסיבות מצוה כבר נפוץ המנהג שלא לברך עליו – ובהערה 75 כך שמעתי אומרים **בשם הגרצ"פ פרנק זצ"ל** שהורה לא לברך, ואיני ח"ו כחולק ובלא"ה סב"ל, אלא שלענ"ד נראה שהיה ראוי לברך משום פרסומי ניסא, וכדין ההדלקה בביהכ"נ שאין אדם יוצא בה ובכ"ז מברכים, שכל כינוס הקהל ראוי להדליק בו וביכ"נ לאו דוקא. ואין די בעצם ההדלקה לפרסומי שהלא גם בביהכ"נ מדליקין בברכה ודוק.

בשבט הלוי להגר"ש הלוי ואזנר שליט"א ח"ד סימן סה, ואשר שאל במי שכבר בירך על נ"ח בביתו ונזדמן לו לאיזה מסיבה ושם מכבדים לו בהדלקת נרות אם מותר לו לברך בשם ומלכות דודאי ישנם שם אנשים שלא הדליקו ומכוון להוציאם וגם יש בזה פרסומא ניסא, הנה נשאלתי ע"ז כ"פ, ודעתי העני' דאין לברך, וטעמי ונימוקי דהפוסקים נתקשו בעצם המנהג של הדלקה גם בביה"כ וכו' וכיון שאין נ"ד דומה לגמרי אין בכחנו להוסיף, וידעתי גם ידעתי שהיו מדינות שהיו מברכים במסיבות כאלה אבל מי יודע אם רוח חכמים נוחה מהם.

בתשובות והנהגות להגר"מ שטרנבוך שליט"א ח"א סימן שצח, נשאלתי בחתונה בחנוכה שהתפללו שם מעריב ורצו שחזן ידליק נ"ח בברכה. הוריתי דעתי שאין בזה דין הדלקה בברכה כלל, שעיקר ההדלקה בביהכ"נ היא מחודשת ודנו בה טובא הפוסקים איך מברכין על המנהג והבו דלא לסיף עלה, ואין לנו אלא מה שמבואר בפוסקים דוקא בבית הכנסת וכו'.

באז נדברו להגר"ב זילבר זצ"ל ח"ה סימן לז וח"ו סימן עה כותב שמותר לברך על הדלקת נרות בכרך העיר משום שעיקר התקנה של נ"ח היא הדלקה בחוץ ומשום פרסומי ניסא ע"ש ראיותיו בהרחבה – אכן כל זה הוא דוקא בכיכר העיר דבחלק יא סימן לב כותב ובקשר למקומות ציבוריים שיש טוענים: הבו דלא להוסיף עלה, כיון שיש עוד טעמים אף שכתבתי דיש להדליק במקומות הציבוריים בכל זאת לא מלאני לבי לפסוק דבכל מקום שמתאספים שם שיש לברך ולא פסקתי לברך אלא אם מתאספים ברחובה של עיר (כמובן אם האסיפה מתאים עם דיני התורה) ואין זה נובע מהמנהג של הדלקת בהכ"נ אלא שלעולם לא נתבטל תקנת חז"ל של הדלקה בחוץ ממש והמדליקין בפנים עדיין יש עליו חובת הדלקה בחוץ אפילו להראשונים דיוצאים בדיעבד בהדלקה בפנים ע"ש.

בנטעי גבריאל להגר"ר גבריאל ציננער שליט"א פרק מ סעיף י כתב, מקום שאין מתפללין בו אלא באקראי, כגון בבית הנישואין או בבית האבל וכדומה אין מדליקין בו, ומבאר דהתקנה היתה דוקא בבית כנסת קבוע ע"כ. לפי"ז דעתו תהיה שכש"כ בנד"ד במסיבה במקום שלא מתפללין בו כלל ודאי שאסור לברך על הדלקת נרות חנוכה.

דעת הגרי"ש אלישיב שליט"א דאין לברך על הדלקת נרות חנוכה במסיבות חנוכה, גם אם יש שם אנשים שלא הדליקו נרות, וגם אם יש בכך פירסומי ניסא, ואפילו יתפללו שם תפילת ערבית – כיון שאין חיוב להדליק שם נר חנוכה ולא היתה התקנה אלא בבית הכנסת שבו מתקיים מנין קבוע ולא בכל מקום שבו מתפללים [ספר חנוכה הלכות ומנהגים של הרב צבי כהן שליט"א פרק כא סעיף כז].

ביביע אומר להגר"ע יוסף שליט"א ח"ו סימן נז אות ו כתב והנה ראיתי מלכים מדיינים מרבני דורנו הי"ו אודות מסיבות הנערכות באולמי שמחות וכיו"ב בליל חנוכה, עם המון חוגג, ומשמיעים בהם דברי תורה ומוסר לקרב את ישראל אל צור מחצבתם, האם רשאים להדליק שם נרות חנוכה בברכות, משום פרסומי ניסא, לברך את השם במקלות, וכמו שפשט המנהג הזה בבית הכנסת, או שמא נאמר הבו דלא להוסיף עלה, ודי לנו לברך על הדלקת נ"ח בבהכ"נ, שהוא מקדש מעט, ויש בו דמיון לנס שאירע בבית המקדש, ורוב רבני דורנו סוברים כסברא אחרונה דשב ואל תעשה עדיף, וכ"כ בשו"ת שבט הלוי וכו', וכ"כ בספר אז נדברו בשם ידידנו הדגול הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך וכו', וכ"כ בשו"ת מנחת יצחק ע"ש, וכ"כ ידידנו הדגול הגרא"י ולדינברג בשו"ת ציץ אליעזר ע"ש. **אולם בספר משנת יעקב להגר"י רוזנטל נר"ו** (בהל' חנוכה עמוד ר"ס) כתב לברך, כי פעמים רבות הפרסום במסיבות אלה גדול ביותר, אפילו מן הפרסום של בהכ"נ, מהקהל הרב הנוהר לשם. ע"ש. ואחרי הודיע ה' אותנו וכו', נראה שהנהגים לברך על הדלקת נרות חנוכה במסיבות כאלה, יש להם על מה שיסמוכו, כיון שיש בזה משום פרסומי ניסא. ומה טוב להתפלל שם תפילת ערבית בצבור מיד לאחר ההדלקה, וכפי שנהגים בבתי הכנסת. וע' בשו"ת בנין שלמה (סי' נג). ודו"ק.

היוצא מדברי הרוב המכריע של הפוסקים שאין צד להקל אפילו לאדם שלא הדליק בביתו וגם לא ידליק, משום שסברת האוסרים היא שמקום ההדלקה הוא בביתו או בבית הכנסת, ובכל מקום אחר זה ברכה לבטלה, ובאשר למה שהעירו לי שהרב ואזנר בשבט הלוי אסר דוקא במקרה שהאדם כבר הדליק נ"ח בביתו אבל אם לא הדליק בביתו לכאורה יהיה מותר לו לברך במסיבה, המעיין יראה שהאמת היא שהשואל שאל על מקרה שאדם הדליק כבר נ"ח בביתו אבל על פי תשובתו טעמו ונימוקו של הרב ואזנר אין נפק"מ אם הדליק או לא משום שאין להדליק בכל מקום מלבד ביתו או בית הכנסת, והוא אף הוסיף שאכן ידע על מדינות שהיו מברכים במסיבות כאלה אבל מי יודע אם רוח חכמים נוחה מהם.

וכיון שלדעת רוב הפוסקים אין לברך על הדלקת נרות חנוכה במקום שאינו בית כנסת, הפועל היוצא הוא שזה ברכה לבטלה וידוע חומר העון של "לא תשא את שם ה' אלוהיך לשוא" שמות כ-ז [בברכות לג. ר' יוחנן וריש לקיש דאמרי תרווייהו, כל המברך ברכה שאינה צריכה עובר משום לא תשא, ובשבעות לט. כל עשה ולא תעשה הן מן העבירות הקלות, וכל חייבי כריתות ומיתת ב"ד מן העבירות החמורות ולא תשא עמהם, ושם. הוי יודע שכל העולם נזדעזע בשעה שאמר הקב"ה לא תשא וכו'] וידוע הכלל בברכות דספק ברכות להקל.

לסיכום: לדעת הגר"ש ז"א אוערבאך זצ"ל, הגרי"י וייס זצ"ל, הגר"צ"פ פרנק זצ"ל, הגרא"י ולדינברג זצ"ל, ולהבדיל בין חיים לחיים, הגרי"ש אלישיב שליט"א, הגר"ש ואזנר שליט"א, הגר"מ שטרנבוך שליט"א, והנטעי גבריא אל אין לברך על נ"ח במסיבה.

ואף לדעת הגר"ב זילבר זצ"ל שמקל לברך בהדלקה בכיכר העיר אין לברך אם מדובר במסיבה פנימית משום שההיתר שלו הוא רק ברחובה של עיר.

הדעת יחיד שמקל הוא הגר"י רוזנטל שליט"א מחיפה והגר"ע יוסף שליט"א שמביאו כותב שהנהגים לברך יש להם על מה שיסמוכו.

באשר למה שיש שהעירו שמא יש להקל משום שאנו בשעת הדחק, שתי תשובות בדבר:

א. מבחינה עקרונית - לא פשוט בכלל שמותר לברך ברכה לבטלה לדעת רוב הפוסקים גם למטרת קרוב רחוקים וכי אומרים לו לאדם חטא כדי שיזכה חברך [שבת דף ד.], וגם אם נאמר שברצונו להסתמך על מיעוט הפוסקים המקילים חושבני שאין צורך בכך כמו שאכתוב מיד בתשובה ב.

ב. מבחינה פרקטית – הייתי באחד המרכזים לקרוב רחוקים שבו הדליקו נרות קודם תחילת המסיבה ללא ברכה ואח"כ במסיבה שרו וניגנו בשמחה ובהתלהבות הנרות הללו ומעוז צור וכו' וזו היתה אחת המסיבות היותר מוצלחות מקרבות ומעוררות השראה שראיתי, ואשר על כן איני רואה שזה הוי שעת הדחק וחבל להקל בענין ללא כל צורך.

להלכה: מכיון שלרוב הדעות אין לברך על הדלקת נרות חנוכה במסיבה, ראוי להימנע מכך משום חומרא ד"לא תשא" וספק ברכות להקל.

השי"ת יזכנו להדליק את נרות המנורה בבית קדשנו ותפארתינו בב"א
משה ליב הכהן הלבפשט